

Nimfea

- ▶ Túrkeve, Ecségi u. 22.
- ▶ 5421, Túrkeve, Pf. 33.
- ▶ +36/56/361-505
- ▶ info@nimfea.hu
- ▶ http://www.nimfea.hu

Nimfea Természetvédelmi Egyesület

az IUCN, a CEEWEB, és a Föld Barátai Magyarország tagja
kiemelten közhasznú társadalmi szervezet

Cím:

*Csongrád Megyei Önkormányzat
Hivatala*

Magyar Anna részére

Szeged, 6741

(fejleszt@csongrad-megye.hu)

Rákóczi tér 1.

Ügyintéző: Székely Zsuzsanna

Hivatkozás: 665-4/2009. Üi: Kovács Virág

Iktatószám: CSON-2009/06

Tárgy: Csongrádi duzzasztóval

kapcsolatos tervek véleményezése

Tisztelt Önkormányzati Hivatal!

A Nimfea Természetvédelmi Egyesület, mint civil érintett részt vesz a Csongrádra tervezett duzzasztó tervezési eljárásban, illetve előkészítésében. A tervezett beruházással kapcsolatban az alábbi véleményt képviseljük.

1. **Kutatások** bizonyítják, hogy a folyóvizeinket érintő nagyberuházások, folyószabályozások **igen negatívan befolyásolják az adott vízfolyást**, mind természetvédelmi, mind környezetvédelmi szempontból egyaránt. A Lengyel (1998) ¹ a vízlépcsők élővilágra gyakorolt hatását is vizsgálta. Dolgozata igazolja, hogy a vízlépcsők a természetes élővilágra komoly negatív hatást fejtenek ki.

2. **Természetvédelmi oltalom, mint kizáró ok:** a Tisza duzzasztással érintett szakasza a tiszauagi közúti hídig országos védelem alatt áll, a Közép-Tiszai Tájvédelmi Körzet részét képezi. A Tisza Hármas-Körös torkolatáig terjedő hullámtéri szakasza szerepel a védelemre tervezett területek jegyzékében (2007. K. V. Ért. 7. szám KvVM közlemény). A 275/2004 (X.8) Korm rendeletnek megfelelően a Hármas Körös torkolatáig a folyó hullámtere része a Közép-Tisza elnevezésű kiemelt jelentőségű különleges természet-megőrzési terület (HUHN20015) és Közép-Tisza elnevezésű különleges madárvédelmi területnek (HUHN10004).

3. **NATURA 2000 jelölőfajok eltűnése:** a fenti NATURA 2000 területnek jelölő halfajai többnyire áramláskedvelő fajok. Jelölő élőhelytípusa többek között a területnek a 91E0 jelű puhafás ligeterdők és a 91F0 jelű keményfás ligeterdők is. A NATURA 2000 területeken belül a Magyar Állam kötelezettséget vállalt az Európai Közösség felé hogy a kijelölt NATURA 2000 területeken a jelölő élőhelyeket és fajokat hosszútávon megóvja, fenntartja. Ezek elmaradása esetén komoly szankciókat alkalmazhat a közösség a tagállam felé, melyre már több esetben volt példa.

4. **A beruházás várható negatív hatásai:** a Tisza érintett szakaszának halfaunájára, vízi élővilágára a csongrádi vízlépcső erős kihatást fog gyakorolni.

¹ Lengyel, Sz. 1998: Kitekintés a vízlépcsők biológiai szakirodalmára. Természetvédelmi Közlemények, 7:19-32.

A duzzasztás hatására a **jelenlegi vízminőség jelentősen romlani fog**. A duzzasztott szakaszon kezdetét veszi a **feliszapolódás**, melynek hatására a tiszai **veszélyeztetett** reofil **fajok**, a szaporodási helyüket – az iszapmentes aljzatot – veszítik el, így állományuk **erősen csökkenni fog**, helyüket a környezeti feltételekkel szemben igénytelen, tágtoleranciájú, adventív fajok fogják elfoglalni. Ez természetvédelmi és idegenforgalmi szempontból egyaránt komoly visszaesést fog jelenteni. Az erőmű alatti szakaszon a rendszeres nagy vízingadozás miatt az alsó szakaszon élő halfajok élőhelyei és szaporodó helyei is veszélyeztetetté válnak, ívási időszakban a sekély vízbe lerakott ikrák szárazra kerülhetnek. A Közép-Tisza 15 európai veszélyeztetettségű (Habitat Directive) és 14 hazai természetvédelmi oltalom alatt álló fajnak nyújt biztonságos élő- és szaporodóhelyet, melyben az **erőmű megépülése visszafordíthatatlan károkat okozhat**. Az erőmű feltehetően Szolnokig kifejtené negatív hatását, ezáltal az áramlásokvelő fajok képviselőinek élőhelyei beszűkülnek, állományuk hosszútávon csökkenne, ezért végérvényes károkat szenvednének a természeti értékek, visszafordíthatatlanul sérülnének a természetvédelem érdekei. **A duzzasztó megépítése alapvető károkat okozhat a NATURA 2000 rendszerben és jelölő fajokban, melyet kutatások is bizonyítanak, így a tanulmányban az erre irányuló ellentétes feltételezés nem helytálló.**

5. Előforduló védett és fokozottan védett fajok listája, melyeket a beruházás megvalósulása veszélyeztet: A Közép-Tiszán előforduló 51 halfajból 14 faj élvezi a hazai természetvédelem oltalmát, melyből három faj fokozottan védett – lápi póc (*Umbra krameri*), magyar bucó (*Zingel zingel*) és a német bucó (*Zingel streber*) –, 11 faj védett státuszban van – sőregtok (*Acipenser stellatus*), kurta baing (*Leucaspius delineatus*), fenékjáró küllő (*Gobio gobio*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus*), réticsík (*Misgurnus fossilis*), vágócsík (*Cobitis elongatoides*), kőfúró csík (*Sabanejewia aurata*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), selymes durbincs, (*Gymnocephalus schraetser*), tarka géb (*Proterorhinus marmoratus*).

6. Élőhelyvédelmi Irányelvben szereplő fajok listája: Ugyancsak kiemelnénk, hogy 15 faj az európai jelentőségű Élőhelyvédelmi Irányelv függelékeiben is megtalálható: sőregtok (*Acipenser stellatus*), kecsge (*Acipenser ruthenus*), balin (*Aspius aspius*), garda (*Pelecus cultratus*), márna (*Barbus barbus*), halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus*), réticsík (*Misgurnus fossilis*), vágócsík (*Cobitis elongatoides*), kőfúró csík (*Sabanejewia aurata*), lápi póc (*Umbra krameri*), széles durbincs (*Gymnocephalus baloni*), selymes durbincs, (*Gymnocephalus schraetser*), magyar bucó (*Zingel zingel*), német bucó (*Zingel streber*).

7. Az erőmű **energetikai célokra** történő hasznosítására jelenleg nincs alapvető szükség, építése ebből a **szempontból nem megalapozott**. A közmeghallgatás tanulsága szerint a tervezők/beruházók véleménye is eltér az erőmű energetikai hasznosításának fontosságáról, azt alátámasztani nem tudták.

8. **Hajózás:** alapvető probléma, hogy a költségek miatt a nagyhajózást tartják elfogadható szállítási eszköznek, azonban ezekhez a folyót alakítják át, felborítva annak természetes életközösséget.

Jelenleg Magyarországon nincs igény hajózással kapcsolatos szállításra, amennyiben megjelenik, fontos lenne, hogy a **hajókat alakítsák a folyókhoz**, ne a folyókat a hajókhoz. A tanulmányban felhozott Duna-Tisza csatornának jelenleg nincs társadalmi-gazdasági indoka, azonban természetvédelmi és környezetvédelmi kizáró okai bőven akadnak.

Összegzés:

Összességében, erős gazdasági-társadalmi indokokkal alátámasztani a duzzasztó szükségességét nem tudta a tanulmány. A klímaváltozás, mint alapvető globális környezeti probléma nem a duzzasztó megépülésével fog megoldódni, bár a tanulmány kifejezetten több helyen is így értékeli annak megépülését. A turisztikai vonzerőt is képező Körös-toroki stranddal kapcsolatosan felmerült problémákat a tanulmány egy mondattal oldja meg.

Többek között a természetvédelmi szempontok alapján a beruházás nem valósítható meg, kizáró tényezőként jelenik meg. Egyesületünk nem támogatja a duzzasztó elkészülését.

A beruházásról ezen túl szükséges kikérni az **Európai Bizottság véleményét**, melyet a tanulmány nem tartalmaz, így a beruházás nem kezdhető el. Az Európai Bíróság Portugália ellen hozott elmarasztaló ítéletet (ügyszám: C-239/04), melyben kimondta az **elővigyázatosság elvét**, mely kiterjed minden olyan fejlesztésre, beruházásra, programra, ahol a környezeti, természeti, ökológiai kockázatok ismertek. Eszerint ha nincs tudományos, ésszerű bizonyosság a kedvezőtlen hatások elmaradásával kapcsolatban, abban az esetben már feltételezni kell a kedvezőtlen hatást.

Vonatkozó jogszabályok:

- 275/2004. (X. 8.) Korm. Rendelet 10/A. § (3) A Natura 2000 területen előforduló kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusra vagy kiemelt jelentőségű közösségi fajra várhatóan jelentős hatással lévő olyan terv vagy beruházás elfogadása, illetőleg engedélyezése előtt, amelyhez - a (2) bekezdésben felsoroltakon kívül - egyéb kiemelt fontosságú közérdek fűződik, ki kell kérni az Európai Bizottság véleményét.
- 1996. ÉVI LIII. TÖRVÉNY A TERMÉSZET VÉDELMEÉRŐL
 - 5. § (3) A természet védelméhez fűződő érdekeket a nemzetgazdasági tervezés, szabályozás, továbbá a gazdasági, terület- és településfejlesztési, illetőleg rendezési döntések, valamint a hatósági intézkedések során figyelembe kell venni.
 - 42. § (2) Gondoskodni kell a védett növény- és állatfajok, társulások fennmaradásához szükséges természeti feltételek, így többek között a talajviszonyok, vízháztartás megőrzéséről.

Tisztelettel:

Túrkeve, 2009. június 12.

Székely Zsuzsanna
Cél-programvezető
Nimfea Természetvédelmi Egyesület

Kapják még:

- Békés Megyei Önkormányzati Hivatal (Békéscsaba, Derkovits sor 2.)
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat
- ATI-KÖTEVIFE

